

İlham Əliyevin Vaşinqton şəhərində keçirilən Sülh Şurasına dəvət olunması təkcə diplomatik protokol hadisəsi deyil, həm də Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə artan rolunun və dövlət başçısının şəxsi siyasi nüfuzunun göstəricisi kimi qiymətləndirilə bilər. Müasir geosiyasi reallıqlar fonunda belə bir dəvət ölkənin regional və global miqyasda artan təsir imkanlarının rəmzi xarakter daşıyır. Son illər Azərbaycan balanslaşdırılmış və çoxvektorlu xarici siyasət kursu ilə diqqət çəkir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkə həm Qərbi, həm də Şərqi ölkələri ilə qarşılıqlı hörmətə və milli maraqlara əsaslanan münasibətlər qurmağa nail olub. Bu siyasət nəticəsində Azərbaycan Cənubi Qafqazda sabitləşdirici aktor kimi qəbul olunur. Vaşinqton kimi global siyasi qərarların qəbul edildiyi məkanda keçirilən Sülh Şurasına dəvət olunmaq, Azərbaycanın sülh təşəbbüs-lərinə və regional təhlükəsizliyə verdiyi töhfənin beynəlxalq səviyyədə tanınmasının göstəricisidir. Bu, həm də ölkənin enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat dəhlizləri və multi-kulturalizm sahəsində həyata keçirdiyi siyasətin yüksək qiymətləndirilməsi deməkdir.

Sülh gündəliyi və regional sabitlik

Azərbaycan postmünaqişə dövründə regionda davamlı sülhün təmin olunması istiqamətində konkret təşəbbüslərlə çıxış edir. Rəsmi Bakı dəfələrlə Cənubi Qafqazda yeni əməkdaşlıq platformalarının yaradılmasını və kommunikasiyaların açılmasını təklif edib. Bu yanaşma yalnız regional deyil, daha geniş coğrafiyada sabitliyə xidmət edir. İlham Əliyevin beynəlxalq platformalarda çıxışları daim sülh, qarşılıqlı hörmət və beynəlxalq hüququn prinsiplərinə əsaslanır. Onun Vaşinqtondakı Sülh Şurasına dəvəti, Azərbaycanın konstruktiv mövqeyinə verilən siyasi qiymət kimi də dəyərləndirilə bilər.

Enerji və global təhlükəsizlik amili

Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm tərəfdaş kimi çıxış edir. Xəzər hövzəsinin

Sülh Şurasının ilk iclası...

zəngin enerji ehtiyatlarının dünya bazarına təhlükəsiz və sabit şəkildə çıxarılması ölkənin strateji əhəmiyyətini artırır. Bu kontekstdə Azərbaycanın etibarlı tərəfdaş imici formalaşıb. Enerji diplomatiyası ilə yanaşı, humanitar təşəbbüslər, beynəlxalq forumlara ev sahibliyi və mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqi də ölkənin müsbət imicinə töhfə verir. Bütün bunlar dövlət başçısının global səviyyədə qəbul edilən siyasi fiqur kimi mövqeyini gücləndirir.

Liderlik faktoru

İlham Əliyevin uzunmüddətli strateji baxışa əsaslanan idarəetmə modeli ölkənin siyasi və iqtisadi sabitliyini təmin edib. Daxili sabitlik isə xarici siyasətdə ardıcılıq və etibarlılıq yaradır. Məhz bu amillər onun beynəlxalq platformalara dəvət olunmasını şərtləndirən əsas faktorlardandır. Vaşinqtonda keçirilən Sülh Şurası kimi nüfuzlu tədbirlərdə iştirak etmək, yalnız dövlət

başçısının deyil, bütövlükdə Azərbaycanın diplomatik uğurudur. Bu, ölkənin artan beynəlxalq çəkisinin, regional liderliyinin və global dialoq proseslərində fəal rolunun bariz nümunəsidir. Beləliklə, İlham Əliyevin Vaşinqtona Sülh Şurasına dəvət olunması Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sistemində qazandığı mövqenin və dövlət başçısının siyasi nüfuzunun məntiqi nəticəsidir. Bu hadisə Azərbaycanın sülh, əməkdaşlıq və qarşılıqlı hörmət prinsiplərinə əsaslanan siyasətinin beynəlxalq səviyyədə dəstəkləndiyini göstərir və ölkənin gələcək diplomatik perspektivləri baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

İlk görüş...

Donald Trampın rəhbərliyi altında Sülh Şurasının ilk iclası ABŞ paytaxtında keçirildi. Mediada yayılan məlumatlara görə, iclasda Qəzza zolağının yenidən qurulması müzakirə olundu. Argentina, Macarıstan və bir sıra postsovet ölkələri-

nin liderləri Ağ Evin dəvətinə cavab versə də, əksər Qərbi liderləri bu dəvətə biganə yanaşıblar və ya Vaşinqtona müşahidəçilər göndəriblər. Təxminən bir ay əvvəl Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində yaradılan Sülh Şurasının iclası Donald Trampın adını daşıyan və Vaşinqtonda yerləşən ABŞ Sülh İnstitutunda keçirilib. Ağ Ev bu görüşdən həm də Qəzza zolağında atəşkəs sazişinin ikinci mərhələsinin həyata keçirilməsini irəli aparmaq üçün istifadə etmək istəyirdi. Bu, keçid texnokratik administrasiyasının yaradılmasını, tam demilitarizasiyanın başlanması və əhəmiyyətli maliyyələşdirmə tələb edən bölgənin yenidən qurulmasını nəzərdə tutub. Trampın özünün də elan etməyə tələsiyi kimi, dəvət olunmuş təxminən iyirmi ölkənin lideri Qəzzanın yenidən qurulması və sakinlərinə humanitar yardım üçün 7 milyard dollar ayırmaq barədə razılığa gəliblər. Sülh Şurasının üzvləri Qəzzaya "Beynəlxalq Sabitləşdirmə Qüvvə-

lərində" və polis də xidmət etmək üçün minlərlə insan göndərəcəklər. Tramp sosial media platformasında (Truth Social) yazıb: "HƏMAS-ın tam və dərhal demilitarizasiyaya sadıqlığını təsdiqləməsi vacibdir". Trampın sədrlik etdiyi Şura Qəzzada müharibəyə son qoymaq məqsədi ilə yaradılıb, lakin onun nizamnaməsi daha geniş bir məqsədi nəzərdə tutur: dünyada silahlı münaqişələrin həlli. Lakin nizamnamənin preambulasında dolayı yolla BMT-ni tənqid edir və Sülh Şurasının "çox vaxt uğursuzluğa düşərək olan yananlar və qurumlardan kənara çıxmaq üçün cəsarətə" sahib olmalı olduğu bildirilir.

"Sülh Şurası" nədir?

"Sülh Şurası" anlayışı rəsmi beynəlxalq təşkilat kimi BMT səviyyəsində tanınmış və universal hüquqi statusa malik qurum deyil. Bu termin müxtəlif kontekstlərdə istifadə oluna bilər: Regional təşəbbüslər və ya koalisiyalar, qeyri-hökumət platformaları, müxtəlif dövlətlərin təşəbbüsü ilə yaradılan siyasi dialoq formatları. Yəni hazırda "Sülh Şurası" adlı qurum BMT-nin yerini tuta biləcək global legitim struktura malik deyil. Bəs alternativ olmaq mümkündürmü? BMT-yə alternativ olmaq üçün bir qurum aşağıdakı xüsusiyyətlərə malik olmalıdır: Global üzlük və legitimlik - çoxlu sayda dövlət tərəfindən tanınma, hüquqi mexanizmi - beynəlxalq hüquqa əsaslanan qərarvermə sistemi, icra mexanizmi - qərarların həyata keçirilməsi üçün real imkanlar, sabit maliyyə və institusional baza. Hazırda bu kriteriyalara cavab verən yeganə universal təşkilat məhz Birləşmiş Millətlər Təşkilatıdır.

Xatırladaq ki, BMT Təhlükəsizlik Şurası Sülh Şurasına Qəzzada Müvəqqəti Təhlükəsizlik Qüvvələri (MTQ) yaratmaq səlahiyyəti verir. BMT-nin məlumatına görə, MTQ Qəzzanın sərhədlərinin təhlükəsizliyini təmin etmək və ərazidə sülhü qorumaqdan məsul olacaq.

V.VƏLİYEV

Prezident İlham Əliyev İranın yol və şəhərsalma nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev fevralın 23-də İran İslam Respublikasının yol və şəhərsalma naziri, Azərbaycan-İran İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Birgə Komissiyasının həmsədri Fərzanə Sadiqin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Söhbət zamanı Fərzanə Sadiqin ötən il ölkəmizə səfəri və Prezident İlham Əliyevlə görüşü məmnunluqla xatırlandı. Dövlətimizin başçısı bir müddət əvvəl İran Prezidenti Məsud Pezeşkianla telefon danışığını xatırladaraq, həmin telefon söhbəti əsnasında dost ölkələr kimi Azərbaycanla İran arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə olunduğunu dedi.

İkitərəfli gündəliyin genişlənməsini məmnunluqla qeyd edən Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla İranın birgə icra etdiyi layihələrin həm ölkələrimiz, həm də region üçün geniş imkanlar açacağını vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Fərzanə Sadiqin ölkəmizə səfəri çərçivəsində bütün bu məsələlərin müzakirə ediləcəyinə və səfərin yaxşı nə-

ticələrinin olacağına ümidvarlığını bildirdi. Azərbaycana yenidən gəlməsindən məmnunluğunu ifadə edən Fərzanə Sadiq qəbula

görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıq etdi. O, İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkianın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı və vurğuladı ki, İran Prezidenti Azərbaycanla münasibətlərə xüsusi əhəmiyyət verir. Dövlətimizin başçısı salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Məsud Pezeşkiana çatdırmağı xahiş etdi. Fərzanə Sadiq ölkələrimiz arasında tarixi, dini və mədəni əlaqələrin mövcud olduğunu vurğuladı.

Söhbət zamanı Bakıda keçiriləcək "Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında iqtisadiyyat, ticarət və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyası"nın 17-ci iclasının əhəmiyyətinə toxunuldu, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi, Araz çayı üzərində Ağbend və Kələlə məntəqələrini birləşdirən avtomobil körpüsünün inşası və qarşılıqlı maraqlı digər məsələlər müzakirə edildi.